

Adviesnota procedure wijziging GR HUA (bijlage 5.1c)

Aan	AB en DB Gemeenschappelijke regeling van Het Utrechts Archief	Datum	18 december overleg, opgesteld op 27 november 2023
		Van	Werkgroep wijzigen GR met accounthouder GU, PU en HUA.
Onderwerp	Wijzigen gemeenschappelijke regeling voor Het Utrechts Archief	Afgestemd met	Ambtelijke organisatie HUA, GU en PU

Inleiding

De gemeenschappelijke regeling Het Utrechts Archief (GR HUA) bestaat uit de partners gemeente Utrecht, de provincie Utrecht en het rijk (= Staatssecretaris Onderwijs, Cultuur en Wetenschappen). Het rijk is bij meerdere van dit soort regionale historische centra (zogenoemde RHC's) betrokken, omdat het papieren Rijksarchief daar heeft geplaatst voor toegankelijkheidsdoelstellingen voor inwoners. De staatssecretaris van Onderwijs, Cultuur en Wetenschappen (OCW) heeft in [haar brief](#) aangekondigd te willen uittreden uit al deze RHC's. In verband hiermee hebben de achterblijvende partners van HUA, gemeente en de provincie, het adviesbureau Berenschot gevraagd een rapport op te stellen over de risico's van uittreding van het rijk en de mogelijke toekomstige samenwerkingsvormen. Dit rapport is opgeleverd in het voorjaar van 2023. Vervolgens heeft een procesbegeleider van gemeente Utrecht gesprekken gevoerd met de betrokken bestuurders van het algemeen bestuur. In de algemene bestuursvergadering van het HUA van juni 2023 is het voorkeurscenario voor het doorzetten van de GR HUA uitgesproken. Hierbij zullen voor de benodigde aanpassingen van de GR ook de aanbevelingen over de delegatiebepaling van het adviesbureau Berenschot, het advocatenbureau Straatman-Koster en Boels-Zanders worden betrokken. Voorts is besloten om twee werkgroepen in te stellen:

- één voor het bepalen van de strategie en de voorbereiding van uittreding van OCW in de vorm van een uittredingsregeling. De organisatie c.q. de directeur van het HUA is opdrachtnemer.
- één voor het opstellen van de gewijzigde tekst voor de GR van HUA en het bijbehorende wijzigingsbesluit. De gemeente Utrecht is opdrachtnemer en draagt zorg voor de projectleider.

Context wijziging GR HUA

Er zijn 3 aspecten die van invloed zijn op de voorbereiding en planning van de wijziging van de GR HUA:

1. Het rijk (OCW) kan pas definitief uittreden als de nieuwe Archiefwet door het parlement is vastgesteld. In de nieuwe Archiefwet wordt de basis gelegd voor het continueren van de financiële vergoeding voor het beheer van de papieren rijksarchieven. Dit gaf staatssecretaris Uslu van het ministerie van Onderwijs Cultuur en Wetenschap (OCW) aan in [haar brief](#). De basis voor het uittredingsbesluit vormt de vast te stellen Archiefwet. De nieuwe Archiefwet is beoogd om per 1-1-2025 in werking te treden. Om de inwerkingtreding per 1-1-2025 te realiseren dient de Archiefwet voor het zomerreces 2024 door het parlement te zijn vastgesteld. Naar verwachting zal er in Q1/Q2 van 2024 duidelijk zijn of met het nieuwe kabinet en de beantwoording van de nadere Kamercommissievragen over de Archiefwet deze planning wordt gehaald.
2. Op 1 juli 2022 is de Wet gemeenschappelijke regelingen (Wgr) gewijzigd om de democratische legitimatie van raden en staten te versterken. In verband hiermee is een

aantal wijzigingen opgenomen die direct in werking zijn getreden per 1-1-2022 (zoals de termijn van het indienen van een zienswijze op de ontwerpbegroting is verlengd van 8 weken naar 12 weken). Daarnaast is in de Wgr een aantal instrumenten aangereikt waarvoor een implementatietermijn geldt van 2 jaar, dit loopt af per 1 juli 2024. De besturen van de GR'en dienen via het college van B&W en Gedeputeerde Staten (GS) van de betreffende samenwerkingspartners (raden en staten) een voorstel te hebben voorgelegd over het wel of niet gebruik maken van dit instrumentarium en het wel of niet wijzigen van de GR. De raad van Utrecht is over de wijzigingen van de Wgr geïnformeerd met de [Raadsbrief Wijziging Wet gemeenschappelijke regelingen](#) en Provinciale Staten (PS) met [het memo Wijziging van de Wet gemeenschappelijke regelingen](#)

- De gemeenteraad van Utrecht heeft in zijn brief van 10 oktober 2023 aan het bestuur van de gemeenschappelijke regelingen aandacht gevraagd om de ruimere termijn van 12 weken in plaats van 8 weken te hanteren voor het indienen van een zienswijze op de ontwerpbegroting. Voorts is gevraagd om de toezending van de begrotingsstukken op het gebruikelijke moment in het (voor)jaar te handhaven, dat is nu uiterlijk 15 april. Dit betekent voor 2024 dat de zienswijze voor het zomerreces (13 juli 2024) moet zijn vastgesteld door de raad, staten en kamer.

Planning wijziging GR HUA + 3 scenario's

Aanvankelijk was het voornemen om de wijziging van de GR HUA in verband met het uittredingsbesluit van OCW te combineren met de benodigde wijzigingen van de GR HUA op basis van de gewijzigde Wgr. Tegen de achtergrond van de hiervoor genoemde ontwikkelingen dringt zich echter de vraag op welke planning voor de benodigde wijzigingen van de GR HUA bestuurlijk verantwoord is. Hierbij het feit dat er nog geen concrete planning is voor de vaststelling van de Archiefwet en het benodigde uittredingsbesluit van OCW door de (demissionaire) staatssecretaris.

Er zijn 3 scenario's voor de planning tot wijziging van de GR HUA:

Scenario 1

De GR tekst HUA in 1x goed aangepast, maar tijdelijk niet 100% compliant	
Omschrijving	Het moment van aanpassen van de GR HUA is gebaseerd op de Archiefwet, het uittredingsbesluit OCW én aan eisen van gewijzigde Wgr. In tussentijd wel alvast te handelen conform de nieuwe Wgr-bepalingen zoals pro-actief informatieplicht, termijn van 12 weken zienswijze ontwerpbegroting en mits het bestuurshandelen niet indruist tegen de aanbevelingen van Berenschot, Straatman-Koster en Boels-Zanders bij het scenario continueren GR na de uittreding van het rijk.
Argumenten voor	1) Het aanpassen van een GR vereist heel veel processtappen en heeft een lange doorlooptijd van ongeveer negen maanden, waarbij via het college van B&W en GS de gemeenteraad, PS p en Tweede Kamer twee keer geraadpleegd moeten worden. Het is wenselijk om de ambtelijke en bestuurlijke lasten (geschat op 300-400 uur) zoveel mogelijk te beperken en daarom alle benodigde GR-wijzigingen te combineren. 2) Voor een zorgvuldige voorbereiding van een algehele herziening van de GR HUA hebben meerdere disciplines de tijd om

	<p>daarover te adviseren en mee te lezen op conceptteksten.</p> <p>3) Een andere Utrechtse GR, de Regionale UitvoeringsDienst (RUD), bereidt de vorming van één omgevingsdienst voor met de ODRU per 1-1-2025. De beide GR'en worden opgeheven en een nieuwe GR opgericht. Tot die tijd worden de GR'en van RUD en ODRU niet aangepast aan de gewijzigde Wgr maar gaan wel de twaalf weken termijn voor de zienswijze op de ontwerpbegroting hanteren.</p> <p>4) Er staat geen sanctie op het niet tijdig compliant zijn van de GR HUA aan de gewijzigde Wgr per 1-7-2024. Het betreft een termijn van orde.</p> <p>5) De benodigde wijzigingen van de GR HUA zijn weliswaar nog niet binnen de implementatietijd per 1 juli 2024 doorgevoerd, maar het bestuur zal feitelijk al handelen in overeenstemming met de nieuwe Wgr zoals een pro-actieve informatieplicht. Daarmee wordt voorkomen dat de raad en staten feitelijk worden benadeeld in hun rol van kaderstelling en controle.</p>
Argumenten tegen	<p>1) Voor het aanpassen van de GR'en in verband met de wijzigingen van Wgr is een implementatieperiode van 2 jaar gegeven, in casu tot 1-7-2024. Met de onduidelijkheid rondom de inwerkingtreding van de Archiefwet, kan het 1 januari 2025 worden, maar ook later. Dit geeft een gat van het niet voldoen aan de wijzigingen van de Wgr van minimaal een half jaar maar kan zelfs langer zijn. Als overheid wil je het goede voorbeeld geven.</p>

Scenario 2

Zo snel mogelijk tekst GR HUA 100% compliant, maar wel dubbele ambtelijke en bestuurlijke lasten	
Omschrijving	<p>Het nu direct starten met het tussentijds aanpassen van de GR op basis van de gewijzigde Wgr en andere verplichte wetgeving en op een later moment het opnieuw aanpassen van de GR i.v.m. het uittredingsbesluit als de Archiefwet is vastgesteld.</p> <p>Daarbij ook te handelen conform eventuele wijzigingen van de Wgr mits dit niet indruist tegen aanbevelingen van Berenschot, Straatman-Koster en Boels-Zanders bij het scenario continueren GR na de uittreding van het rijk.</p>
Argumenten voor	<p><u> </u> 1) Hiermee voldoet de GR HUA aan de gewijzigde Wgr en kunnen er optioneel quick wins op het gebied van de Algemene Verordening Gegevensbescherming (AVG) worden meegenomen. Wanneer de Archiefwet (en daarmee de formele uittreding) op zich laat wachten heeft dit geen verdere invloed. De</p>

	werkgroep Aanpassing GR kan separaat verder gaan met een zorgvuldige voorbereiding aanpassing GR HUA op basis van het te ontvangen uittredingsbesluit OCW. Als overheid geven we hiermee het goede voorbeeld om aan wetten te voldoen.
Argumenten tegen	<p>1) Het aanpassen van de GR vereist heel veel (proces)stappen, ambtelijke inzet en heeft een lange doorlooptijd van ongeveer negen maanden, waarbij via het college van B&W en GS de gemeenteraad en provinciale staten (en bij de eerste wijziging ook nog via het kabinet het Rijk) twee keer geraadpleegd moeten worden. Dit twee keer laten doen, vereist een dubbele hoeveelheid ambtelijke en bestuurlijke inspanning in een relatief korte periode (300-400 uur). Vervolgens dient dit besluitvormingsproces door de gemeente en de provincie opnieuw doorlopen te worden naar aanleiding van de nieuwe Archiefwet en het uittredingsbesluit van OCW.</p> <p>2) Het is een relatief kleine GR maar de bestuurlijke druk en aandacht hiervoor worden alleen maar groter als het HUA-bestuur in totaal 4x naar de raad en PS moeten voor het vaststellen van de tussentijdse GR (n.a.v. Wgr) en later de nieuwe GR (n.a.v. uittreding).</p> <p>3) De deadline van 1 juli 2024 kan waarschijnlijk niet gehaald worden omdat er nog geen concrete planning (ca 9 maanden) is voor de raad PS en de Tweede Kamerbehandeling. Hierbij kan het rijk in verband met de verkiezingsuitslag en op basis daarvan de kabinetsvorming een extra vertragende factor zijn.</p>

Scenario 3

Hanteren scenario 1, maar heroverwegen van scenario 2 in Q2 2024 om periode van niet compliant zijn te beperken.	
Omschrijving	<p>De werkgroep start met het zorgvuldig voorbereiden van de twee voorstellen tot aanpassing van de GR HUA:</p> <ol style="list-style-type: none"> 1. Een voorstel tot algehele herziening van de GR HUA op basis van de nieuwe Archiefwet en het uittredingsbesluit OCW en de wijzigingen i.v.m. wijzigde Wgr. En een voorstel met enkel de technische wijzigingen in verband met de gewijzigde Wgr c.a. en aanbevelingen van Berenschot, Straatman-Koster en Boels-Zanders. 2. In Q2 2024 wordt beoordeeld of een algehele herziening van de GR HUA o.g.v. de inwerkingtreding Archiefwet en het Uittredingsbesluit OCW realistisch en haalbaar is voor de besluitvorming in 2024. <p>Als er dan nog een grote mate van onzekerheid is omtrent de inwerkingtreding van de Archiefwet en het uittredingsbesluit van OCW, zal alsnog eerst het voorstel met enkel de technische wijzigingen van de GR HUA aan Wgr c.a. in procedure worden gebracht.</p> <p>Hiermee wordt voorkomen dat de GR HUA voor langere c.q. onbepaalde tijd niet compliant is aan de nieuwe Wgr. Na</p>

	uittreding van het Rijk zal GR HUA dan worden aangepast op basis van het uittredingsbesluit OCW en de vastgestelde Archiefwet.
Argumenten voor	<p>1) De GR HUA wordt alsnog binnen afzienbare tijd gewijzigd en in lijn gebracht met de gewijzigde Wgr.</p> <p>2) De GR HUA is voor een overzichtelijke periode niet compliant, niet voor onbepaalde tijd. De Archiefwet kan immers nog lang op zich laten wachten.</p> <p>3) De benodigde wijzigingen van de GR HUA zijn weliswaar nog niet binnen de implementatietijd per 1 juli 2024 doorgevoerd, maar het bestuur zal feitelijk al handelen in overeenstemming met de nieuwe Wgr zoals een proactieve informatieplicht. Daarmee wordt voorkomen dat de raad en PS feitelijk worden benadeeld in hun rol van kaderstelling en controle.</p> <p>4) Er staat geen sanctie op het niet tijdig compliant zijn van de GR HUA aan de gewijzigde Wgr per 1-7-2024. Het betreft een termijn van orde.</p>
Argumenten tegen	<p>1) De overheid dient te handelen volgens wet- en regelgeving en daarin het goede voorbeeld te geven. Wanneer de GR HUA niet in overeenstemming is gebracht met de gewijzigde Wgr binnen de hiervoor gehanteerde implementatieperiode (= 1-7-2024), wordt niet het goede voorbeeld gegeven.</p> <p>2) De raad, staten en Tweede Kamer moeten alsnog twee keer een wijzigingsprocedure voor de GR HUA moeten doorlopen. Dit is niet efficiënt.</p>

Voorstel

Het voorstel is om voor scenario 3 te kiezen. In dit scenario stelt de werkgroep Wijziging GR HUA twee wijzigingsvoorstellen op. Eén wijzigingsvoorstel omvat de algehele herziening van de GR HUA inhoudende wijzigingen als gevolg van het Uittredingsbesluit OCW/Archiefwet en aanpassing in verband met wijziging WGR c.a. Het tweede wijzigingsvoorstel omvat enkel de technische wijziging van de GR in verband met de wijziging Wgr (2022). Dit laatste voorstel zou eventueel in procedure kunnen gaan als blijkt dat er in Q2 2024 nog onzekerheid is over de inwerkingtreding van de Archiefwet per 1-1-2025 en het Uittredingsbesluit van OCW.

Besluit

Het dagelijks bestuur van HUA besluit voor de planning en proces van de benodigde wijzigingen van de GR HUA te kiezen voor scenario 3 en daarbij de aanbevelingen van Berenschot, Straatman-Koster en Boels-Zanders te gebruiken.

Vervolgproces

De werkgroep Aanpassing GR HUA bereidt twee wijzigingsvoorstellen voor. Beide voorstellen zijn gereed in Q2 2024. Mede op basis van de informatie omtrent de inwerkingtreding van de Archiefwet

en het Uittredingsbesluit OCW zal één van beide voorstellen ter besluitvorming aan het bestuur van de GR HUA worden voorgelegd.